

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAPALJIVIM
TEKUĆINAMA I PLINOVIMA, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, ožujak 2010.

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. i 2. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj: 41/01 – pročišćeni tekst i 55/01.).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima („Narodne novine“, broj: 108/95) stupio je na snagu 5. siječnja 1996., na temelju kojeg su donijeti slijedeći provedbeni propisi: Pravilnik o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom („Narodne novine“, broj: 93/98, 116/07 i 141/08), Pravilnik o zapaljivim tekućinama („Narodne novine“, broj: 54/99), Pravilnik o ukapljenom naftnom plinu („Narodne novine“, broj: 117/07), Pravilnik o sustavima za opskrbu motornih vozila stlačenim prirodnim plinom - SPP-om („Narodne novine“, broj: 134/09.).

U dosadašnjoj provedbi Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima postojale su neusuglašenosti s novinama u Zakonu o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj: 76/07 i 38/09). One se odnose na postupke izdavanja lokacijske dozvole u kojem postupak neposredno vodi nadležno tijelo za prostorno uređenje i graditeljstvo kroz zajednički uvid u idejne projekte s predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova odnosno policijskih uprava (ovisno o nadležnosti), koji utvrđuju jesu li ispunjeni propisani uvjeti lokacijskih i tehnička rješenja u svezi zaštite od požara i tehnoloških eksplozija u idejnim projektima.

Zakonom se predlaže uskladiti postupak vezan za izdavanje lokacijske dozvole kao i postupak vezan za nove zakonske odrednice pri izdavanju rješenja o potvrđivanju glavnog projekta odnosno izdavanja odobrenja za građenje. Jednako tako, pojednostavit će se postupak izdavanja odobrenja za skladištenje odnosno za korištenje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove pri nadležnim policijskim upravama, u slučajevima kada se prema propisima o gradnji ne izdaje lokacijska dozvola i potvrda projekta ili drugi akt o pravu građenja i korištenja.

Zakon je potrebno usuglasiti sa Zakonom o tržištu plina („Narodne novine“, broj: 40/07 i 152/08) i Mrežnim pravilima plinskog distribucijskog sustava („Narodne novine“, broj: 50/2009). To se posebice odnosi na obveze i postupak operatora distribucijskog sustava pri kontroli ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija, kako bi se sigurnost korištenja plinskih instalacija podigla na višu sigurnosnu razinu.

Zakonom će se ispraviti određene manjkavosti i nedorečenosti u definiranju pojedinih pojmova, kao i u načinu priznavanja primjene priznatih pravila tehničke prakse vezano za projektiranje, izgradnju i korištenje građevina i postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove u razvijenim zemljama, čime će se izbjeći moguće dvojbe u tumačenju i provedbi Zakona.

Zakonom se, nadalje, uređuje osposobljavanje djelatnika za rad sa zapaljivim tekućinama i plinovima, kao i odgovornost za učinkovitu provedbu osposobljavanja.

Osim toga, Zakonom će se urediti primjena europskih normi koje se odnose na svojstva reakcije na požar i otpornost na požar u graditeljstvu, kao i potrebnih dokazivanja tih svojstava na građevinama i postrojenjima za zapaljive tekućine i plinove.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona u državnom proračunu nije potrebno osigurati posebna novčana sredstva.

IV. OBRAZLOŽENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Sukladno članku 161. Poslovnika Hrvatskog sabora predlaže se donošenje ovog Zakona po hitnom postupku, s obzirom da se radi o propisu koji se usklađuje s pravnom stečevinom Europske unije.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAPALJIVIM TEKUĆINAMA I PLINOVIMA

Članak 1.

U Zakonu o zapaljivim tekućinama i plinovima („Narodne novine“, broj: 108/95.) u članku 3. stavku 1. iza podstavka 12. dodaju se novi podstavci 13. i 14. koji glase:

„- *sustav za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa* sastoji se od uređaja koji upozoravaju na prekoračenje ili pad dozvoljenih vrijednosti tehnoloških parametara kada je potrebno automatski, poluautomatski ili ručno obaviti popravak tijekom ili zaustavljanja tehnološkog procesa radi sprječavanja nastanka požara ili eksplozija,

- *plinska instalacija* je instalacija od glavnog zapora za zatvaranje na kraju priključka koji služi za prekid opskrbe plinom odnosno od spremnika plina do ispusta dimnih plinova, a sastoji se od plinskog cjevovoda s opremom, plinskih uređaja i trošila, uređaja ili otvora za opskrbu zrakom za izgaranje i odvod dimnih plinova,“

Dosadašnji podstavci 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19. i 20. postaju podstavci 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21. i 22.,

Dosadašnji podstavak 20. koji postaje podstavak 22. mijenja se i glasi:

„*operator distribucijskog sustava* (u daljnjem tekstu: operator) je pravna ili fizička osoba koja neposredno distribuira plin krajnjem kupcu, koji kupuje plin za vlastitu potrošnju (u daljnjem tekstu: potrošač), putem plinovoda ili dostavom u spremnik (npr. putem vagon-cisterni, auto-cisterni i dr.).“

Članak 2.

U članku 4. iza stavka 1. dodaju se novi stavci 2. i 3. koji glasi:

„(2) Iznimno od stavka 1. ovog članka kao i u slučajevima nedostatka hrvatskih propisa, mogu se primijeniti strani propisi, tehnička pravila ili primijenjene znanstvene spoznaje, uz prethodno odobrenje Ministarstva unutarnjih poslova u sjedištu.

(3) O zahtjevu za izdavanje odobrenja iz prethodnog stavka odlučuje se rješenjem protiv kojeg nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.“

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 4.

Članak 3.

U članku 8. stavku 2. riječi „sudova pod tlakom“, zamjenjuju se riječima: „tlačne opreme“.

Članak 4.

Članak 9. mijenja se i glasi:

„(1) Operator, može puniti plinom plinsku instalaciju, samo temeljem ispitnog izvještaja o nepropusnosti i ispravnosti novoizgrađene ili obnovljene (rekonstruirane) plinske instalacije u građevini ili dijelu građevine sukladno tehničkoj dokumentaciji plinske instalacije.

(2) Operator, prilikom promjene ili umjeravanja plinomjera, produžuje ili uskraćuje isporuku plina samo temeljem ispitnog izvještaja o nepropusnosti i ispravnosti plinske instalacije u građevini ili dijelu građevine namijenjene za stanovanje, a najmanje jednom u 10 godina, ako drugim propisom nije određen kraći rok.

(3) Potrošač u građevini ili dijelu građevine javne namjene i građevine ili dijela građevine u kojoj se obavlja gospodarska djelatnost dužan je ispitati nepropusnost i ispravnost plinske instalacije najmanje jednom u 5 godina, a operator u tom roku produžuje ili uskraćuje isporuku plina samo temeljem ispitnog izvještaja, ako drugim propisom nije određen kraći rok.

(4) Potrošač, po prethodnoj najavi operatora ili ovlaštene pravne ili fizička osobe, dužan je omogućiti nesmetano ispitivanje plinske instalacije iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka u cilju dobivanja ispitnog izvještaja.

(5) Ispitivanje plinske instalacije iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka, po propisanom postupku od strane operatora, pored operatora, može obavljati i od njega ovlaštena pravna ili fizička osoba ili stručna služba potrošača o čemu se izdaje ispitni izvještaj.

(6) Ispitni izvještaj sadrži:

- naziv tvrtke koja je obavila ispitivanje,
- naziv vlasnika odnosno korisnika plinske instalacije, datum ispitivanja i popis ispitivača,
- podatke o plinskoj instalaciji i podatke o prostorijama gdje je postavljena plinska instalacija (projektirano i nađeno stanje i datum zadnjeg izvještaja),
- tlocrt objekta sa ucrtanom plinskom instalacijom i/ili shematski prikaz plinske instalacije,
- popis korištenih uređaja i metode ispitivanja,
- popis dokaza o održavanju u ispravnom stanju plinskih uređaja i trošila, uređaja ili otvora za opskrbu zrakom za izgaranje i odvod dimnih plinova, odnosno nalaza pri kontroli njihove ispravnosti od strane servisera i/ili dimnjačara,
- rezultate ispitivanja s navođenjem možebitno utvrđenih nedostataka,
- zaključak s utvrđenim rokom ponovnog ispitivanja.

(7) Jedan primjerak ispitnog izvještaja dostavlja se potrošaču, a drugi operatoru koji se čuva u evidenciji do ponovnog ispitivanja.

(8) Pravilnik o uvjetima i postupku ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija, te o osposobljavanju djelatnika koji neposredno obavljaju ta ispitivanja, mora se temeljiti na priznatim tehničkim pravilima, kao i uvjete za dobivanje i oduzimanje ovlaštenja iz stavka 5. ovog članka temeljem praćenja kakvoće ispitivanja od strane ovlaštenih pravnih ili fizičkih osoba, propisuje operator uz suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova.

(9) Operatori mogu sporazumno međusobno priznavati ispitne izvještaje.

(10) Cijena pružanja usluga ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija iz stavka 1., 2. i 3. ovog članka mora se javno objavljivati i biti usklađena s posebnim propisima.“

Članak 5.

U članku 10. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Operator je dužan uskratiti isporuku plina potrošaču kod kojeg u propisanim rokovima nije obavljeno ispitivanje nepropusnosti i ispravnosti plinske instalacije ili je pri ispitivanju utvrđena propusnost ili neispravnost.“.

Članak 6.

Članak 11. mijenja se i glasi:

„(1) Građevine i postrojenja u kojima se obavlja skladištenje i promet zapaljivih tekućina i/ili plinova moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti.

(2) Posebne uvjete građenja iz područja zaštite od požara i eksplozije u postupku izdavanja lokacijske dozvole za gradnju građevina i postrojenja iz stavka 1. ovog članka utvrđuje nadležna policijska uprava.

(3) Kada lokacijsku dozvolu izdaje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva posebne uvjete građenja iz područja zaštite od požara i eksplozije utvrđuje Ministarstvo unutarnjih poslova.

(4) Idejni projekt koji se odnosi na građevine i postrojenja iz stavka 1. ovog članka, pored sadržaja utvrđenog propisima o gradnji, sadrži:

- situacijski nacrt u odgovarajućem omjeru, a najviše u omjeru 1 : 500 s ucrtanim planiranim i postojećim građevinama, postrojenjima, prometnicama, ogradama i sl., te predviđenim sigurnosnim udaljenostima i zonama opasnosti u tri dimenzije;

- popis vrsta i količina zapaljivih tekućina i/ili plinova koji se namjeravaju skladištiti ili sa kojima će se obavljati promet;

- tehnički opis planirane građevine i/ili postrojenja, tehnološkog procesa i sustava za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa;

- tehnički opis planiranih sustava, sredstava i opreme za dojavu i gašenje požara.

(5) Kada se za skladištenje odnosno za postavljanje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove, prema propisima o gradnji ne izdaje lokacijska dozvola i potvrda projekta ili drugi akt o pravu građenja, nadležna policijska uprava izdat će odobrenje za skladištenje odnosno za korištenje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove kada utvrdi da su ispunjeni uvjeti sigurnosnih udaljenosti i provedene propisima utvrđene mjere zaštite od požara i eksplozija.

(6) Odobrenje za skladištenje odnosno za korištenje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove izdaje se temeljem uvida u tehničku dokumentaciju, dokaze kakvoće izvedenih radova, ugrađenih materijala i opreme, potrebnih ispitivanja ispravnosti, kao i neposrednog uvida na licu mjesta iz čega je razvidno da sigurnosne udaljenosti kao i druge predviđene i izvedene mjere zaštite od požara i tehnoloških eksplozija ispunjavaju propisane uvjete.“.

Članak 7.

U članku 12. iza riječi: „dozvola“ dodaju se riječi: „ili drugi akt o pravu građenja i uporabe“.

Članak 8.

Članak 14. mijenja se i glasi:

„(1) Osposobljavanje djelatnika za poslove skladištenja i prometa zapaljivih tekućina i/ili plinova i upoznavanje s mjerama za sprečavanje nastanka i širenja požara i eksplozije te postupcima za gašenje na njihovim radnim mjestima obavlja se prije zaposlenja prema uputama za siguran rad i postupanje u slučaju požara, koje moraju biti u razumljivom obliku prilagođene specifičnostima radnog mjesta i tehnološkog procesa.

(2) Teorijsko i praktično osposobljavanje djelatnika iz stavka 1. ovog članka, kao i obveznu godišnju provjeru osposobljenosti, mogu obavljati osobe koje imaju posebne ovlasti i odgovornosti u stručnim službama korisnika.

(3) O osposobljavanju i godišnjoj provjeri osposobljenosti vodi se dokumentacija iz koje je vidljivo tko je, kada, kako i prema kojim uputama za siguran rad i postupanje u slučaju požara obavio osposobljavanje i godišnju provjeru osposobljenosti.“.

Članak 9.

U članku 16. riječi: „uređaje za upravljanje i nadziranje tehnološkog procesa te sprečavanje nastanka požara ili eksplozije“, zamjenjuju se riječima: „sustave za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa“.

Članak 10.

U članku 23. stavku 1. točki 11. iza riječi: „rokovima“ dodaju se riječi: „ili na način predviđen pravilnikom na koji je dana suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova ili ne izdaje ili ne čuva ispitni izvještaj (članka 9. stavak 1., 2., 3., 5., 6. i 7.)“, a riječi: “(članak 9. stavak 1., 2. i 3.)“ brišu se.

Članak 11.

Danom prijama Republike Hrvatske u punopravno članstvo u Europsku uniju, svojstva reakcije na požar i otpornost na požar u graditeljstvu navedena u propisima donesenim temeljem Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima određuju se prema hrvatskim normama kojima su preuzete europske norme, a dokazuju sukladno posebnim propisima.

Članak 12.

Operatori su dužni Pravilnik o uvjetima i postupku ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija, uskladiti s odredbama ovog Zakona i ishoditi suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 13.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Uz članak 1.

Ovom odredbom dopunjuje se odredba članka 3. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima na način da se uvode novi izrazi koji se koriste u ovome Zakonu:

„sustav za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa“ te izraz „plinska instalacija“, daje pretpostavke da se u praksi, bez mogućih dvojbi u tumačenju zakona, provedba ispitivanja i kontrola ispravnosti navedenih sustava i plinskih instalacija obavlja cjelovito.

„operator distribucijskog sustava“ nije u suprotnosti s istim izrazom navedenim u Zakonu o tržištu plina („Narodne novine“, broj: 40/07, 152/08), jer se ovim Zakonom uređuje obveza operatora distribucijskog sustava pri punjenju plinske instalacije krajnjeg kupca, sukladno članku 32. Mrežnih pravila plinskog distribucijskog sustava („Narodne novine“, broj 50/2009). Isti izraz se koristi i za operatora koji distribuira UNP samo pri punjenju plinske instalacije potrošača UNP-om. Naime, intencija zakona je ujednačavanja postupaka kontrole ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija kod potrošača, bilo da se radi prirodnom zemnom plinu (distribucija putem plinovoda) ili o ukapljenom naftnom plinu UNP (distribucija putem dostave u spremnik) ili nekom drugom zapaljivom plinu koje se koristi kao gorivo, te stoga nema razloga za uvođenjem posebnih izraza.

Uvođenje izraza potrošač je racionalizacija daljnjeg teksta ovog Zakona koji se odnosi na krajnjeg kupca koji kupuje plin za vlastitu potrošnju i koji je u ugovornom odnosu s operatorom.

Uz članak 2.

Ovom odredbom omogućuje se primjena novih tehničko-tehnoloških saznanja i suvremenih dostignuća, uz postizanje potrebne razine sigurnosti, s obzirom da važeći propisi ne uređuju u cijelosti područje proizvodnje, prerade i korištenja zapaljivih tekućina i plinova ili propisi o tome ne postoje (npr. postrojenja u naftno-kemijskoj industriji, postrojenja i skladišta ukapljenog prirodnog plina i sl.) što svakako može biti u interesu gospodarstva.

Postupak izdavanja odobrenja u cijelosti se provodi sukladno Zakonu o općem upravnom postupku, tako da je svako izdavanje odobrenja potpuno transparentno i utemeljeno na stručnom sagledavanju dokaza i opravdanosti zahtjeva.

Sagledavanje suvremenih dostignuća kroz postupak izdavanja odobrenja, pomoći će i pri pripremi i donošenju propisa koje donosi ministar na temelju Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima.

Na temelju navedenog Zakona donijeti su propisi koji uređuju područje zaštite od požara i tehnoloških eksplozija sa najčešćom primjenom zapaljivih tekućina i plinova (Pravilnik o zapaljivim tekućinama – „Narodne novine“, broj: 54/99, Pravilnik o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom – „Narodne novine“, broj: 93/98, 116/07 i 141/08, Pravilnik o ukapljenom naftnom plinu „Narodne novine“, broj: 117/07, Pravilnik o sustavima za opskrbu motornih vozila stlačenim prirodnim plinom- SPP-om („Narodne novine“, broj: 134/09.), tako da je područje u tom smislu uglavnom uređeno provedbenim propisima.

Uz članak 3.

Ovom odredbom mijenja se izričaj radi usklađivanja s propisima o tlačnoj opremi.

Uz članak 4.

U Republici Hrvatskoj trenutno 41 operator distribucijskog sustava zemnog plina i preko 10 „operatora distribucijskog sustava“ UNP-a obavljaju poslove ispitivanja

nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija na različitim stupnjevima kakvoće tih ispitivanja.

Izmjenom odredbe članka 9. važećeg Zakona uklonjene su nedorečenosti vezane za postupak ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija te preciziranje dokumentacije kojom se dokazuje kakvoća obavljenog postupka i odgovornost u svezi s tim.

Naglašena je obveza operatora da Pravilnik o uvjetima i postupku ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija te osposobljavanju djelatnika koji neposredno obavljaju ispitivanja, mora biti utemeljen na priznatim tehničkim pravilima, što se dokazuje u postupku izdavanja suglasnosti Ministarstva unutarnjih poslova, čime se isključuje mogućnost nedorečenosti postupka ispitivanja i improvizacija u svezi s tim.

Isto tako, naglašena je obveza operatora praćenja kakvoće ispitivanja od strane ovlaštenih pravnih ili fizičkih osoba.

(Napomena: u zemljama EZ tehnička pravila o načinu kontrole ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija donose distributeri plina, npr. u SR Njemačkoj ta i druga tehnička pravila i priopćenja vezana za zapaljive plinove donosi Njemačko udruženje za plin i vodu – DVG – Deutsche Vereinigung des Gas und Wasserfaches).

Važno je napomenuti da je odredbom članka 32. Mrežnih pravila distribucijskog sustava („Narodne novine“, broj:50/09.) donesenih na temelju odredbe članka 3. stavka 4. Zakona o tržištu plina („Narodne novine, broj:40/07. i 152/08.) određeno da je prije punjenja instalacije plinom investitor ili vlasnik građevine dužan dokazati operatoru distribucijskog sustava da su se kod izgradnje instalacija primjenjivale odredbe posebnih zakona, propisa, normi, pravila struke i internih tehničkih akata operatora distribucijskog sustava, te da je uspješno izvršeno ispitivanje ispravnosti i nepropusnosti instalacija sukladno odredbama Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima.

Također, odredbom stavka 3. istog članka Mrežnih pravila distribucijskog sustava određeno je da nakon punjenja instalacije plinom operator distribucijskog sustava dužan je utvrditi da je uspješno izvršeno ispitivanje nepropusnosti instalacija pod plinom.

Nadalje, predloženim izmjenama se ne povećavaju troškovi operatora niti potrošača u odnosu na odredbe Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima, a sve se treba pozitivno odraziti na opću sigurnost pri korištenju plina.

Predloženi način postupka vezan za određivanje troškova pružanja usluga ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija smanjuje mogućnost monopolskog ponašanja.

Uz članak 5.

Izmjenom odredbe članka 10. stavka 2. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima utvrđena je obveza i odgovornost dobavljača plina za uskraćivanje isporuke plina potrošaču bez odgode ako nisu u cijelosti ispunjene propisane zakonske pretpostavke za siguran rad plinske instalacije. Pored toga, izvršena su usklađivanja sa odredbama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, broj: 40/07, 152/08) te propisima donesenim na temelju tog Zakona.

Uz članke 6. i 7.

Odredbe članka 11. i 12. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima mijenjaju se radi usklađivanja sa odredbama Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine; broj: 76/07 i 38/09).

Također, izmjenom u odredbi članka 11. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima pojednostavljuje se postupak odobravanja skladištenja odnosno korištenja postrojenja za zapaljive tekućine i plinove, izdavanjem jedinstvenog akta, bez prethodnog izdavanja akta o utvrđivanju posebnih uvjeta građenja.

Uz članak 8.

Izmjenom odredbe članka 14. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima uredit će se pitanje neophodne kakvoće osposobljavanja djelatnika za rad sa zapaljivim tekućinama i plinovima, kao i odgovornost za učinkovitu provedbu osposobljavanja.

Osposobljavanje osoba koje obavljaju poslove skladištenja, proizvodnje, prerade, dopreme, pretakanja, prodaje, korištenja i drugih vidova prometa zapaljivih tekućina i/ili plinova, ima svrhu, pored strukovnog znanja djelatnika, utvrđenog općim propisima, obuhvatiti i pravilnu provedbu posebnih mjera za sprečavanje nastanka i širenja požara i eksplozije te postupka za gašenje prema specifičnostima radnih mjesta, prema uputama za siguran rad i postupanje u slučaju požara, sukladno odredbi članka 13. Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima.

Vrlo različite tehničko-tehnološke i organizacijske mjesne prilike, obveze iz projekata, jamstava i uputa proizvođača opreme i postrojenja za rad i održavanje, karakteristike građevina i dr. zahtijevaju aktivno uključivanje osoba s posebnim ovlastima i odgovornostima u stručnim službama kako bi se učinkovito provodilo osposobljavanje i unutarnja kontrola. Ovim se ne isključuje i sudjelovanje i ovlaštenih stručnih ustanova za osposobljavanje iz područja zaštite od požara u postupku osposobljavanja djelatnika.

Uz članak 9.

Ovom odredbom izbjegnute su dvojbe u primjeni propisa i mogućeg parcijalnog tumačenja provedbenih propisa, pri projektiranju i provedbi obveznih organizacijskih i tehničkih mjera sigurnosti, kojim se nastajanje i širenje požara ili eksplozija svodi na najmanju moguću mjeru.

Uz članak 10.

Ovom odredbom utvrđena je kaznena odgovornost operatora za cjelovito i kvalitetno ispitivanje nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija.

Uz članak 11.

Ovom odredbom određen je način primjene hrvatskih normi, koje se odnose na reakciju i otpornost na požar, a kojima su preuzete usklađene europske norme, kao i prestanak važenja normi navedenih u podzakonskim aktima donesenim na temelju Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima nakon prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Uz članak 12.

S obzirom da je u dosadašnjoj provedbi Zakona uočen različit stupanj kakvoće provedbe postupaka ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija, što se može negativno odraziti na sigurnost, ovom odredbom određen je rok u kojem su operatori dužni postupak ispitivanja nepropusnosti i ispravnosti plinskih instalacija uskladiti s odredbama ovog Zakona te ishoditi suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova.

Uz članak 13.

Ovom odredbom propisuje se vrijeme stupanja na snagu ovog Zakona.

VI. TEKST ODREĐABA VAŽEĆEG ZAKONA O ZAPALJIVIM TEKUĆINAMA I PLINOVIMA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

ZAKON O ZAPALJIVIM TEKUĆINAMA I PLINOVIMA („Narodne novine“, broj: 108/95.)

Članak 3.

Izrazi koji se rabe u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

- zapaljive tekućine su tvari koje imaju penetraciju veću od 300 jedinica penetracije (1/10 mm) određenu prema normi za ispitivanje bitumena i čiji je tlak pare na 323,15 K (50oC) manji od 300 kPa (3 bara), a dijele se prema temperaturi plamišta na upaljive (lako zapaljive) tekućine čija je temperatura plamišta jednaka ili manja 311,15 K (38oC) i gorive tekućine čija je temperatura plamišta iznad 311,15 K (38oC) sukladno hrvatskim normama. Upaljive (lako zapaljive) tekućine dodatno se dijele i prema temperaturi vrelišta sukladno hrvatskim normama,
- zapaljivi plinovi su stlačeni, tekući ili pod tlakom otopljeni plinovi koji imaju kritičnu temperaturu nižu od 323,15 K (50oC) ili na 323,15 K (50oC) tlak pare više od 300 kPa (3 bara) i koji se u smjesi sa zrakom mogu upaliti i/ili eksplodirati,
- promet zapaljivih tekućina i plinova je njihovo pretakanje, utovar ili istovar u prometna sredstva ili iz njih, rukovanje prilikom dopreme, otpreme i smještaja u skladištu i druge prostore, dopremu i otpremu pomoću naftovoda, plinovoda i produktovoda, prodaju, uporabu i druge radnje sa zapaljivim tekućinama i plinovima,
- skladište zapaljivih tekućina i/ili plinova je građevina ili dio građevine i/ili prostor u kojima se obavlja skladištenje zapaljivih tekućina i/ili plinova,
- skladištenje je trajno ili povremeno, na propisan način, smještanje zapaljivih tekućina ili plinova u posude i/ili spremnike čiji je ukupni obujam više od 2.000 l gorivih tekućina, odnosno 20 l upaljivih (lako zapaljivih) tekućina ili više od 30 kg zapaljivih plinova, ako posebnim propisima nije određeno drugačije,
- držanje zapaljivih tekućina i/ili plinova je čuvanje i/ili odlaganje zapaljivih tekućina i/ili plinova u građevinama, građevinskim dijelovima ili izvan njih u posudama čiji ukupni obujam ne prelazi 2.000 l gorivih tekućina odnosno 20 l upaljivih (lako zapaljivih) tekućina i ne prelazi 30 kg zapaljivih plinova na način predviđen ovim Zakonom, propisima donesenim na temelju zakona, hrvatskim normama i uputom proizvođača,
- građevine su građevinski objekti na određenoj lokaciji koji se sastoje od građevinskog dijela i ugrađene opreme što zajedno čine tehničko-tehnološku cjelinu kao što su naftovodi, plinovodi, produktovodi, spremnici, skladišta, pretakališta i druge građevine ili njeni dijelovi a namijenjeni su za skladištenje ili promet zapaljivih tekućina i/ili plinova,
- spremnici su stabilni, polustabilni ili prijenosni zatvoreni sudovi koji se postavljaju na posebno uređenu podlogu a u kojima se nalaze zapaljive tekućine ili plinovi obujma više od

250 l za zapaljive tekućine, odnosno više od 50 kg za zapaljive plinove, izrađeni prema propisima i hrvatskim normama,

- posude su zatvoreni sudovi koji sadrže zapaljive tekućine ili plinove obujma do 250 l za zapaljive tekućine, odnosno do 50 kg za zapaljive plinove izrađene prema propisima i hrvatskim normama,

- bočice su zatvoreni sudovi koji sadrže zapaljive tekućine ili plinove obujma manjeg ili jednakog 0,2 l (lakovi, alkohol, plin za upaljače, sprejevi punjeni butanom ili propanom i sl.),

- prodavaonice zapaljivih tekućina i/ili plinova su građevine, dijelovi građevine ili drugi prostori izgrađeni, odnosno prilagođeni prodaji zapaljivih tekućina i/ili plinova u posudama i bočicama sukladno ovom Zakonu, propisima donesenim na temelju zakona i hrvatskim normama,

- postrojenje za zapaljive tekućine i/ili plinove je sustav koji se sastoji od spremnika ili posuda te instalacija i uređaja za proizvodnju, preradu, prijenos, pretakanje i/ili uporabu zapaljivih tekućina i/ili plinova, sustava za upravljanje i nadziranje sigurnog odvijanja tehnološkog procesa, stabilnih sustava za dojavu i gašenje požara i drugih instalacija i uređaja što zajedno čine tehnološku cjelinu,

- zona opasnosti je ugroženi prostor u građevini ili oko nje, dijela građevine ili prostora gdje se nalaze zapaljive tekućine i/ili plinovi, u kojem je prisutna ili se može očekivati prisutnost zapaljive smjese para i/ili plinova sa zrakom koja nakon paljenja izgara po čitavoj nepotrošenoj smjesi, određen i razvrstan sukladno propisima i hrvatskim normama,

- sigurnosna udaljenost je razdaljina u građevini ili oko nje ili dijela građevine preko koje se u slučaju požara ili eksplozije u ovisnosti o vrsti, količini i načinu uporabe zapaljivih tekućina i/ili plinova, tipa građevine i izvedenim mjerama zaštite, ne očekuje ugrožavanje susjednih dijelova građevine i drugih susjednih građevina i okoliša, a koja se određuje na temelju propisa i hrvatskih normi, odnosno pravila tehničke prakse, ako ne postoje propisi ili hrvatske norme sukladno propisima o normalizaciji,

- zapaljive tekućine općepoznatih značajki su goriva za prometna sredstva koja se prodaju na benzinskim postajama, ulje za loženje i tekućine za prehranu,

- zapaljivi plinovi općepoznatih značajki su zemni plin, propan-butan plin i gradski plin,

- oksidirajuće tvari su tvari koje se u dodiru s drugim tvarima razlažu i pritom mogu procesom oksidacije uzrokovati gorenje,

- reaktivne tvari su tvari koje u dodiru s drugim tvarima mogu spontano kemijski reagirati pri čemu može doći do razaranja drugih tvari, povećanja temperature i sl.,

- samozapaljive tvari su tvari koje se u dodiru sa zrakom ili vodom mogu spontano upaliti bez dovođenja izvora topline (otvorena vatra, iskra ili visoka temperatura),

- dobavljač plina je pravna osoba koja opskrbljuje plinom potrošača putem plinovoda ili na drugi način dostavlja plin u spremnik potrošača (npr. putem vagona, auto-cisterni i sl.).

Članak 4.

- (1) Skladištenje, držanje i promet zapaljivih tekućina i plinova mora se obavljati sukladno ovom Zakonu, propisima donijetim na temelju zakona, tehničkim normativima i normama, a uporaba i prema uputama proizvođača.
- (2) Prijevoz zapaljivih tekućina i plinova obavlja se sukladno propisima o prijevozu opasnih tvari.

Članak 8.

- (1) Spremnici i posude koje sadrže zapaljive plinove moraju biti označene, obojene i izrađene od materijala na način određen propisima i hrvatskim normama.
- (2) Spremnici i posude koje sadrže zapaljive plinove moraju se, prije i tijekom uporabe, kontrolirati na način i u rokovima određenim propisima o ispitivanju i kontroli sudova pod tlakom.
- (3) Bočice koje sadrže zapaljive plinove moraju biti izrađene od materijala otpornog na zapaljivi plin što ga sadrže i označene znakovima opasnosti od požara i tekstom upozorenja za sigurnu uporabu i držanje na hrvatskom jeziku.

Članak 9.

- (1) Ispravnost i nepropusnost novoizgrađene ili obnovljene (rekonstruirane) plinske instalacije u građevini ili dijelu građevine mora se, prije puštanja u rad, ispitati sukladno projektu plinske instalacije.
- (2) Dobavljač plina dužan je ispitati na ispravnost i nepropusnost plinsku instalaciju od uličnog priključka, odnosno spremnika plina do trošila, te trošila u građevini ili dijelu građevine namijenjene za stanovanje, najmanje jednom u 10 godina prilikom promjene, odnosno umjeravanja plinomjera, ako drugim propisom nije određen kraći rok.
- (3) Pravne i fizičke osobe te tijela državne vlasti, tijela državne uprave i jedinice lokalne samouprave i uprave koje rabe zapaljive plinove za zagrijavanje radnih prostora i/ili u tehnološkom procesu, dužne su ispitati ispravnost i nepropusnost svojih plinskih instalacija, od uličnog priključka, odnosno spremnika do trošila, te trošila tijekom uporabe najmanje jednom u 5 godina, ako drugim propisom nije određen kraći rok.
- (4) Uz prethodnu najavu dobavljača plina za obavljanje ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti plinske instalacije iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, pravne i fizičke osobe te tijela državne vlasti, tijela državne uprave i jedinice lokalne samouprave i uprave dužne su omogućiti nesmetano ispitivanje plinske instalacije.
- (5) Ispitivanje ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka pored dobavljača plina može obavljati i ovlaštena pravna ili fizička osoba a o ispravnosti ispitane plinske instalacije izdaje se uvjerenje.
- (6) Ovlaštenja za pravne i fizičke osobe iz stavka 5. ovoga članka za ispitivanje ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija daje dobavljač plina.

(7) Propise o uvjetima za dobivanje ovlaštenja iz stavka 6. ovoga članka te postupak ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka propisuje dobavljač plina uz suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova.

(8) Visinu troškova ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka propisuje dobavljač plina uz suglasnost Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 10.

(1) Plinska instalacija u građevini ili dijelu građevine mora biti izvedena sukladno projektu plinske instalacije izrađenom prema propisima i hrvatskim normama, odnosno pravilima tehničke prakse sukladno propisima o normizaciji, do donošenja propisa i hrvatskih normi.

(2) Kada se ispitivanjem plinskih instalacija iz članka 9. ovoga Zakona utvrdi da instalacija nije ispravna ili propušta ili nije izvedena sukladno projektu, odnosno propisima i hrvatskim normama, dobavljač plina dužan je uskratiti isporuku plina potrošaču kod kojeg su utvrđeni nedostaci, do njihovog otklanjanja.

Članak 11.

(1) Građevine i postrojenja u kojima se obavlja skladištenja i promet zapaljivih tekućina i/ili plinova moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti, sukladno posebnim uvjetima građenja.

(2) Posebne uvjete građenja glede zaštite od požara i eksplozije u postupku izdavanja lokacijske dozvole za gradnju ili obnovu (rekonstrukciju) građevine ili postrojenja u kojim se obavlja promet i skladištenje zapaljivih tekućina i/ili plinova utvrđuje policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova na čijem području se građevina ili postrojenje gradi, odnosno obnavlja (u daljnjem tekstu: nadležna policijska uprava).

(3) Kada lokacijsku dozvolu izdaje Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja posebne uvjete građenja iz stavka 2. ovoga članka utvrđuje Ministarstvo unutarnjih poslova.

(4) Uz zahtjev za utvrđivanje posebnih uvjeta građenja iz područja zaštite od požara i eksplozije iz stavka 2. i 3. ovoga članka prilaže se:

- situacijski nacrt u odgovarajućem omjeru a najviše o omjeru 1:500 s ucrtanim planiranim i postojećim građevinama i postrojenjima, prometnicama, ogradama i sl. te predviđenim zonama opasnosti u tri dimenzije i sigurnosnim udaljenostima;
- popis vrsta i količina zapaljivih tekućina, odnosno plinova koji se namjeravaju skladištiti ili sa kojima će se obavljati promet;
- tehnički opis planirane građevine i tehnološkog procesa.

(5) Ako se, prema propisima ili hrvatskim normama, odnosno pravilima tehničke prakse, ne može odrediti sigurnosna udaljenost, uz zahtjev iz stavka 4. ovoga članka, prilaže se elaborat o određivanju sigurnosne udaljenosti koji sadrži potrebne proračune i dokaze.

(6) Kad se prema propisima o građenju ne izdaje građevna dozvola, nadležna policijska uprava izdat će odobrenje za skladištenje i korištenje postrojenja za zapaljive tekućine i

plinove kada utvrdi da su ispunjeni uvjeti iz stavka 1. ovoga članka i provedene propisima utvrđene mjere zaštite od požara.

(7) Kada za skladištenje zapaljivih tekućina i/ili plinova u spremnicima ili posudama odnosno za postavljanje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove, prema posebnim propisima, nije potrebna lokacijska i građevna dozvola, nadležna policijska uprava utvrdit će, na način propisan ovim člankom, posebne uvjete skladištenja zapaljivih tekućina i/ili plinova, odnosno postavljanja postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove glede zaštite od požara i eksplozija.

(8) U slučaju iz stavka 7. ovoga članka, nadležna policijska uprava izdat će odobrenje za skladištenje ili korištenje postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove kada utvrdi da su ispunjeni posebni uvjeti i provedene propisima utvrđene mjere zaštite od požara i eksplozija pri skladištenju zapaljivih tekućina i/ili plinova, odnosno postavljanju postrojenja za zapaljive tekućine i/ili plinove.

Članak 12.

Građevna i uporabna dozvola za građevinu ili postrojenje u kojima se obavlja skladištenje i promet zapaljivih tekućina i/ili plinova izdaje se sukladno odredbama posebnog zakona i Zakona o zaštiti od požara.

Članak 14.

Uvjete i načine osposobljavanja osoba koje obavljaju poslove skladištenja i prometa zapaljivih tekućina i/ili plinova propisuje ministar unutarnjih poslova.

Članak 16.

Tehnološki procesi u kojima se uporabljaju zapaljive tekućine i/ili plinovi moraju imati uređaje za upravljanje i nadziranje tehnološkog procesa te sprečavanje nastanka požara ili eksplozije, kao i sustave za dojavu i gašenje požara prema propisima i hrvatskim normama i/ili inozemnim propisima i normama sukladno propisima o normizaciji.

Članak 23.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 40.000 kuna, kaznit će se za prekršaj pravna osoba ili obrtnik:

1. ako u prodaju stavi posudu sa zapaljivom tekućinom bez podataka na hrvatskom jeziku ili ne da propisane podatke i upute ili ako su ti podaci netočni (članak 5. stavak 2. i 6.),
2. ako u prodaju stavi posude sa zapaljivim tekućinama koje nisu izrađene od odgovarajućeg materijala i na način određen propisima i hrvatskim normama (članak 5. stavak 4.),
3. ako u prodaju stavi bočice koje sadrže upaljive (lako zapaljive) tekućine od neodgovarajućeg materijala ili bez znakova opasnosti ili teksta upozorenja za sigurnu uporabu i držanje na hrvatskom jeziku (članak 5. stavak 5.),
4. ako pri skladištenju, držanju ili prometu zapaljivih tekućina ne posjeduje propisane podatke ili ako zapaljive tekućine ne skladišti ili ne drži ili ne uporabljuje sukladno propisima, odnosno uputom proizvođača ili ako ošteti podatke na postrojenjima, posudama i bočicama,

tako da one nisu više čitljive prije potpunog iskorištenja sadržaja, odnosno njihovog čišćenja od zapaljivih tekućina (članak 6. stavak 1. i 2.),

5. ako stavi u promet zapaljive plinove bez podataka ili uputa ili ako su ti podaci netočni (članak 7. stavak 1.),

6. ako pri skladištenju, držanju ili prometu zapaljivih plinova, osim plinova općepoznatih značajki, ne posjeduje propisane podatke (članak 7. stavak 2.),

7. ako kod prodaje ne da pismenu uputu s podacima o vrsti i količini te o kategoriji i stupnju opasnosti od požara (članak 7. stavak 3.),

8. ako zapaljive plinove ne skladišti ili ne drži ili ne rabi sukladno propisima, odnosno uputama proizvođača (članak 7. stavak 4.),

9. ako spremnici i posude koje sadrže zapaljive plinove nisu označene, obojene i izrađene od materijala i na način određen propisima i hrvatskim normama, odnosno ako ne obavlja kontrolu sukladno propisima o sudovima pod tlakom (članak 8. stavak 1. i 2.),

10. ako u prodaju stavi bočice koje sadrže zapaljive plinove od neodgovarajućeg materijala ili bez znakova opasnosti ili teksta upozorenja za sigurnu uporabu i držanje na hrvatskom jeziku (članak 8. stavak 3.),

11. ako ne obavlja ispitivanja ispravnosti i nepropusnosti plinskih instalacija u propisanim rokovima (članak 9. stavak 1., 2. i 3.),

12. ako ne omogući nesmetano ispitivanje plinskih instalacija (članak 9. stavak 4.),

13. ako ne uskrati isporuku plina potrošača kod kojeg su utvrđeni nedostaci (članak 10. stavak 2.),

14. ako građevine ili postrojenja ne gradi na sigurnosnoj udaljenosti (članak 11. stavak 1.),

15. ako poslove skladištenja i prometa zapaljivih tekućina i plinova povjeri fizičkoj osobi koja nije osposobljena ili nije upoznata s mjerama za sprečavanje nastanka i širenje požara, i postupcima za gašenje požara (članak 13. stavak 1.),

16. ako u građevinama i na prostorima gdje se obavlja skladištenje i promet zapaljivih tekućina i/ili plinova na vidnim mjestima ne postavi oznake u svezi sa zaštitom od požara ili eksplozija ili upute za siguran rad i postupanje u slučaju požara i eksplozije (članak 13. stavak 3.),

17. ako održavanje i nadziranje ispravnosti postrojenja za zapaljive tekućine i plinove ne obavlja na način i u vremenskim razmacima određenim propisom, odnosno uputom proizvođača ili o tome nema dokumentaciju (članak 15. stavak 1.),

18. ako održavanje i nadziranje ispravnosti postrojenja za zapaljive tekućine i plinove obavlja osoba koja nije osposobljena (članak 15. stavak 2.),

19. ako drži ili rabi alat, uređaje i opremu koji pri uporabi mogu iskriti (članak 17. točka 1.),

20. ako u zoni opasnosti puši ili koristi otvorenu vatru u bilo kojem obliku (članak 17. točka 2.),
21. ako u zoni opasnosti drži oksidirajuće, reaktivne ili samozapaljive tvari (članak 17. točka 3.),
22. ako u zoni opasnosti odlaže zapaljive i druge tvari koje nisu namijenjene tehnološkom procesu (članak 17. točka 4.),
23. ako u zoni opasnosti dozvoli pristup vozilima koja pri radu svog pogonskog uređaja mogu iskriti (članak 17. točka 5.),
24. ako u zoni opasnosti rabi električne uređaje koji nemaju protueksplozijsku zaštitu (članak 17. točka 6.),
25. ako u zoni opasnosti nosi odjeću i obuću koja se može nabiti statičkim elektricitetom ili rabi uređaje ili opremu koji nisu propisno zaštićeni od statičkog elektriciteta (članak 17. točka 7.),
26. ako skladišti ili prometuje zapaljivim tekućinama i/ili plinovima u građevinama, građevinskim dijelovima ili prostorima koji nisu namijenjeni za skladištenje i/ili promet zapaljivih tekućina i/ili plinova (članak 18. stavak 1.),
27. ako zapaljive tekućine i/ili plinove drži u građevinama, dijelovima građevine ili prostorima koji nisu namijenjeni za skladištenje ili promet zapaljivih tekućina i/ili plinova suprotno propisanim uvjetima (članak 18. stavak 2.),
28. ako u skladištima i postrojenjima skladišti i prometuje zapaljivim tekućinama i/ili plinovima u količinama većim od odobrenih ili skladišti i prometuje zapaljivim tekućinama i/ili plinovima koji nisu odobreni (članak 18. stavak 4.),
29. ako prodaje upaljive (lako zapaljive) tekućine i/ili plinove u posudama izvan prodavaonica zapaljivih tekućina i/ili plinova (članak 19. stavak 1.),
30. ako u prodavaonicama prodaje upaljive (lako zapaljive) tekućine koje nisu u originalnom i neoštećenom pakovanju (članak 19. stavak 2.),
31. ako prodaju upaljivih (lako zapaljivih) tekućina i/ili zapaljivih plinova u bočicama obavlja izvan prodavaonica zapaljivih tekućina i/ili plinova a njihov ukupni obujam prelazi 20 l (članak 20. stavak 1.),
32. ako prodaju, držanje ili skladištenje upaljivih (lako zapaljivih) tekućina i/ili plinova u bočicama, kada ukupna količina prelazi 20 l, ne obavlja na način predviđen za posude koje sadrže upaljive (lako zapaljive) tekućine, odnosno zapaljive plinove (članak 20. stavak 2.),
33. ako opskrbu motornih vozila, plovila i drugih prometnih sredstava zapaljivim tekućinama i/ili plinovima (gorivom) obavlja u građevinama ili na prostorima koji ne ispunjavaju propisane uvjete (članak 21. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 10.000 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi, tijelu državne vlasti, tijela državne uprave i jedinice lokalne samouprave i uprave ili kod obrtnika.